

International Educational Corporation
National University “Odesa Law Academy”

INNOVATION AND INTERNATIONALISATION IN HIGHER EDUCATION

**PROCEEDINGS
of the British–Ukrainian Conference**

*London,
16 October 2025*

ІННОВАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

**МАТЕРІАЛИ
британсько-української конференції**

*м. Лондон,
16 жовтня 2025 року*

Odesa
“Yurydychna Literatura”
2025

UDC 378(410:477)(063)

I-64

Edited by **S. V. Kivalov**, Doctor of Law, Professor, Academician

Executive Editor: **D. A. Minchenko**

Innovation and Internationalisation in Higher Education : proceedings of the British-Ukrainian Conference (London, 16 October 2025) = Інновації та інтернаціоналізація у вищій освіті : матеріали британсько-української конференції (Лондон, 16 жовтня 2025 року) / edited by S. V. Kivalov ; executive editor D. A. Minchenko ; International Education Corporation ; National University “Odesa Law Academy”. — Odesa : Yurydychna Literatura, 2025. — 520 p.

ISBN 978–966–419–457–7

The proceedings of the British-Ukrainian Conference “*Innovation and Internationalisation in Higher Education*” are devoted to the development of joint educational and research initiatives, strengthening academic mobility, and promoting the exchange of experience between the academic communities of both countries. They also highlight the creation of new formats of cooperation in the fields of research, technology, and innovation. The implementation of British educational practices and international standards serves as a key factor in reforming the higher education system of Ukraine, contributing to its modernisation and successful integration into the European and global educational and research space.

UDC 378(410:477)(063)

Матеріали британсько-української конференції «*Інновації та інтернаціоналізація у вищій освіті*» присвячені розвитку спільних освітніх і наукових ініціатив, посиленню академічної мобільності, обміну досвідом між науково-педагогічними спільнотами двох країн, а також створенню нових форматів взаємодії у сфері досліджень, технологій та інновацій. Застосування британських освітніх практик і міжнародних стандартів є важливим чинником реформування системи вищої освіти України, сприяючи її модернізації та успішній інтеграції в європейський та міжнародний освітній і науковий простір.

The materials are published in the authors' editions.

The authors bear full responsibility for the quality, accuracy, and originality of their contributions.

© International Educational Corporation, 2025

© National University “Odesa Law Academy”, 2025

ISBN 978–966–419–457–7

3. Artificial intelligence such as ChatGPT to be allowed in Australian schools from 2024 URL: <https://www.education.gov.au/schooling/resources/australian-framework>
4. The New York Times. Despite Cheating Fears, Schools Repeal ChatGPT Bans. 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/08/24/business/schools-chatgpt-chatbot-bans.html>
5. Education Week. Which States Ban or Restrict Cellphones in Schools? 2024. URL: <https://www.edweek.org/teehnology/which-states-ban-or-restrict-cellphones-in-schools/2024/06>
6. URL: <https://english.kyodonews.net/news/2023/07/aclce46ce503-japan-publishes-guidelincs-allowing-limited-use-of-ai-in-schools.html>
7. The Straits Times. No ban on students using AI tool ChatGPT for schoolwork, but ethical use will be taught: IB. URL: <https://www.straitstimes.com/singapore/no-ban-on-students-using-ai-tool-chatgpt-for-schoolwork-but-ethical-use-will-bc-taught-ib>
8. The Straits Times. NIE to train teachers in using AI in classroom, invest in research. 2022. URL: <https://www.straitstimes.com/singapore/parenting-education/nie-to-train-tcachers-in-using-ai-in-classroom-invest-in-research>
9. Otago Daily Times. Schools abandon some homework alter rise in AI cheating. 2024. URL: <https://www.odt.co.nz/ncws/national/schools-abandon-some-homework-after-rise-ai-cheating>

Бакутін А. О.

аспірант 3 курсу кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНИЙ ПІДХІД ДО АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ ТА ЙОГО ІНТЕГРАЦІЯ У НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКИХ ЮРИДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Актуальність теми зумовлена необхідністю гармонізації українського законодавства та освітніх стандартів у сфері авторського права із європейською практикою, особливо в контексті зростаючої ролі хореографічних творів у культурній і креативній індустрії. Хореографічні твори є особливою формою творчості, що інтегрує рух, музику та сценічну композицію, й перебуває на перетині мистецтва та права. Результат хореографічної діяльності водночас виступає проявом індивідуальної креативності автора та об'єктом потенційного правового захисту. У контексті інтеграції України до європейського освітнього простору набуває критичного значення забезпечення відповідності національних освітніх програм міжнародним стандартам,

зокрема шляхом системного викладання авторського права, що регулює хореографічні твори, у закладах вищої освіти.

В Україні та інших юрисдикціях відсутнє чітке визначення «хореографічного твору» як об'єкта авторського права, що ускладнює захист прав творців та обмежує міжнародну співпрацю.

У міжнародному авторському праві хореографічний твір розглядається як самостійний об'єкт охорони, якщо він має творчий характер та виражений у певній формі. Відповідно до статті 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (1886 р.), охорона надається «творам хореографічного мистецтва і пантомімам, якщо вони зафіксовані письмово або іншим способом» [1]. Це формулювання залишає широке поле для інтерпретацій, зокрема щодо способу «фіксації» танцю.

В Україні законодавче визначення хореографічного твору як окремого об'єкта авторського права відсутнє. Основним нормативним актом є Закон України «Про авторське право і суміжні права», який захищає «літературні, художні, музичні, драматичні, аудіовізуальні та інші твори» [2], в межах яких розуміються і хореографічні твори, але які прямо не виділяються як окрема категорія. Практика застосування закону показує, що хореографічні твори трактуються як композиції, що поєднують рухи, музику і сценічне оформлення, але для їхнього захисту часто потрібно доводити оригінальність та фіксацію в матеріальній формі (відеозапис, нотна нотація рухів, сценарій постановки).

У США, наприклад, хореографічні твори чітко визначені в розділі 102 Закону про авторське право (Copyright Act, 1976). Захист надається хореографічним композиціям, які мають оригінальний характер і можуть бути документально відтворені (відеозапис, нотація руху тощо) [3]. Прикладом судової практики є справа «*Horgan v. Macmillan, Inc. (1986)*», де суд визнав хореографію як оригінальний твір, захищений авторським правом [4]. В той же час, відповідно до законодавства США, «окремі рухи або танцювальні кроки самі по собі не захищені авторським правом» [5].

У країнах Європейського Союзу правовий статус хореографічних творів регулюється директивами ЄС та національними актами, але підхід залишається фрагментарним. У контексті ЄС, як і в міжнародному праві, хореографічний твір може бути визнаний об'єктом авторського права за умови, що він відповідає критеріям: оригінальність, творчий характер, фіксація (або вираження у формі, що дозволяє відтворення) [6]. У Німеччині закон допускає охорону хореографічного твору без формальної «фіксації фізичної форми» — тобто твір може бути захищений навіть без письмової нотації [7]. Але судові рішення показують, що прості рухи часто не визнаються як «особисте інтелек-

туальне створення» [8]. Суд Німеччини встановив, що простий набір рухів не становить достатньої «особистої інтелектуальної творчості» [9]. Тоді виникає невизначена межа між «рухом» і «хореографічним твором». У Франції Кодекс про інтелектуальну власність визнає хореографію як “*œuvre de l’esprit*”, але підкреслює, що має бути «відбиток особистості автора» і, хоча фіксація не завжди необхідна, її наявність серйозно підсилює позицію [10].

Сполучене Королівство визнає хореографію як «*dramatic work*» (драматичний твір), який підлягає охороні, якщо він зафіксований у матеріальній формі [11; 12]. Аналітичне джерело повідомляє про справу «*Norowzian v Arks Ltd (No 2) (UK)*», у якій суд підтвердив, що драматичну працю (*dramatic work*) можна інтерпретувати як твір дії (*work of action*), що може включати хореографію, якщо вона оригінальна та здатна до виступу перед аудиторією [13].

В Україні відсутня законодавча стандартизована система нотації хореографічних творів, що ускладнює доказ авторства та міжнародне визнання. Коментарі до Закону України «Про авторське право і суміжні права» також не містять окремої інтерпретації хореографічних творів, що підтверджує прогалину у вітчизняній правовій доктрині. Для захисту прав авторів зазвичай використовують відеозапис постановки, нотну фіксацію рухів або сценарій композиції, проте відсутність формалізованих правил створює юридичну невизначеність. У США та Великобританії застосовуються системи Labanotation [14; 15] та Benesh Movement Notation [16; 17], вони широко використовуються для документування хореографічних творів, проте не є «законодавчо обов’язковими». Судова практика визнає матеріально зафіксований твір будь-яким надійним способом (включно з цими системами) як достатній для охорони авторських прав у категорії *dramatic work*. Для охорони авторських прав достатньо будь-якої матеріальної фіксації твору, що дозволяє його відтворення, як підтверджує судова практика, зокрема справа «*Horgan v. Macmillan, Inc. (1986)*». У країнах Європейського Союзу підхід більш гнучкий: фіксація бажана, але не завжди обов’язкова; ключовим є підтвердження оригінальності та творчого характеру твору. Порівняння цих підходів показує, що для України впровадження стандартизованої системи нотації як Labanotation у навчальні програми юридичних і мистецьких спеціальностей може значно підвищити ефективність правового захисту хореографічних творів, сприяти міжнародній співпраці та забезпечити відповідність національних стандартів сучасній практиці Сполученого Королівства, ЄС і США.

Українська система захисту хореографічних творів менш формалізована порівняно з міжнародною практикою, де фіксація та оцінка оригінальності суворо регламентовані. Відсутність чітких правил

ускладнює міжнародне визнання творів та обмежує участь студентів і авторів у глобальних освітніх і культурних проєктах. Це підкреслює потребу у стандартизованих правилах фіксації та відповідних навчальних модулях.

В той же час Україні, яка прагне гармонізації законодавства та освіти з Європейським Союзом, необхідно враховувати специфіку правового захисту хореографічних творів як окремої форми інтелектуальної творчості. У Сполученому Королівстві та більшості країн ЄС — зокрема у Франції, Німеччині — хореографічні твори віднесено до категорії *dramatic works* або *artistic works*, що забезпечує їхню правову охорону за умови фіксації. Для формування належного розуміння цієї категорії та її практичного застосування доцільно запровадити навчальний модуль «Європейське авторське право» у межах юридичних і мистецьких програм українських університетів, яке включатиме порівняння захисту різних творів, зокрема хореографічних.

Такий модуль міг би включати: порівняльний аналіз національних систем ЄС, США та Сполученого Королівства, включно з практикою фіксації та захисту хореографічних творів; практичні кейси, які демонструють застосування авторського права до конкретних робіт; порівняння систем нотацій, включно з цифровими технологіями (відеозапис, нотація рухів, блокчейн-реєстрація авторства); міждисциплінарні аспекти, що поєднують право і мистецтво, навчання і дослідницьку діяльність; міжнародну мобільність та партнерство, зокрема програми обміну з університетами ЄС і Сполученого Королівства (подвійні дипломи, спільні освітні проєкти тощо).

Впровадження навчального модуля «Європейське авторське право і хореографія» дозволить системно ознайомити студентів із критеріями оригінальності, способами фіксації хореографічних композицій та практикою захисту авторських прав у США, ЄС і Великобританії. Це, у свою чергу, забезпечить можливість міжнародного визнання українських творів, підвищить академічну мобільність студентів і викладачів, а також сприятиме розвитку міждисциплінарної освіти, де право, мистецтво та сучасні технології взаємодіють у навчальному процесі.

Очікуваний результат запровадження такого модуля — підвищення компетентності студентів і викладачів у сфері захисту культурних прав, розвиток міждисциплінарної освіти та забезпечення відповідності українських програм міжнародним стандартам. Крім того, це сприятиме інтеграції України у європейський освітній та культурний простір, створюючи умови для широкої міжнародної співпраці та визнання українських хореографічних творів на світовій арені.

Відсутність адаптації українських освітніх програм до міжнародних стандартів захисту хореографічних творів створює низку пра-

вових, академічних і культурних викликів. По-перше, без стандартизованої фіксації та нотних систем хореографічні твори в Україні залишаються в зоні юридичної невизначеності, що ускладнює міждисциплінарну роботу та дослідження у сфері креативної економіки. По-друге, відсутність систематизованого викладання європейських та американських практик авторського права, яке включає блок хореографічних творів, обмежує можливості студентів і викладачів брати участь у спільних програмах із університетами ЄС і Сполученого Королівства, отримувати подвійні дипломи та реалізовувати міжнародні науково-дослідні проекти тощо.

Таким чином, інтеграція європейських стандартів авторського права на хореографічні твори у навчальні програми вищих юридичних і мистецьких навчальних закладів України є не лише освітньою необхідністю, а й важливим кроком у розвитку національної культури та креативної економіки.

Список використаних джерел

1. Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Paris Act, 1971). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
3. Copyright Act of the United States, Title 17, §102. Available at: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/17/102>
4. Horgan v. Macmillan, Inc., 621 F. Supp. 1169 (S. D. N. Y. 1985). Available at: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/621/1169/1368629/>
5. U. S. Copyright Office. Copyright Registration of Choreography and Pantomime (Circular 52). Washington, D. C., 2021. Available at: <https://copyright.gov/circs/circ52.pdf>
6. European Union Intellectual Property Office (EUIPO). Protection of Choreography in the EU. Available at: <https://www.copyright.eu/docs/protection-of-choreography/>
7. Tanzfonds Erbe. The Value of Dance: Notes on Copyright. Available at: <https://tanzfonds.de/en/magazin/the-value-of-dance-notes-on-copyright/>
8. Mondaq. The Copyrightability of Yoga Poses, Dance Moves and Exercise Routines. Available at: <https://www.mondaq.com/germany/copyright/573864/the-copyrightability-of-yoga-poses-dance-moves-and-exercise-routines>
9. Ibid.
10. Le Ballet Impérial. Protection d'œuvre chorégraphique en France. Available at: <https://leballetimperial.fr/protection-doeuvre-choreographique/>
11. United Kingdom. Copyright Act 1911, Part III. Available at: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/1-2/46/part/III/enacted>
12. Artquest. Performance Art and the Law (Part 2). Available at: <https://artquest.org.uk/artlaw-article/performance-art-and-the-law-2/>
13. Norowzian v. Arks Ltd (No. 2) [2000] E. M. L. R. 67. Available at: https://www.oxbridgenotes.co.uk/law_cases/norowzian-v-arks-ltd-no-2

14. Labanotation. *Encyclopaedia Britannica*. Available at: <https://www.britannica.com/art/labanotation>
15. Hutchinson A. (1977). *Labanotation: The System of Analyzing and Recording Movement*. New York.
16. Royal Academy of Dance. Benesh International. Available at: <https://www.royalacademyofdance.org/study-dance/benesh-international/>
17. Benesh R., Benesh J. (1969). *An Introduction to Benesh Movement Notation*. London.

Бєлогубова О. О.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНА СТУДЕНТСЬКА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТА ВИКЛИК ДЛЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У ХХІ столітті міжнародна студентська мобільність стала ключовим елементом глобальної трансформації системи вищої освіти. Вона не лише забезпечує академічний і культурний обмін, а й слугує стратегічним інструментом економічного розвитку, формування людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності країн у глобальній економіці знань. Інтернаціоналізація вищої освіти розглядається як процес інтеграції міжнародного, міжкультурного або глобального виміру в усі функції університетів — від освітніх програм до наукових досліджень і управління.

Студентська мобільність як стратегія інтернаціоналізації. Інтернаціоналізація вищої освіти передбачає різні форми транскордонної взаємодії: обмін знаннями, співпрацю між університетами, мобільність студентів і викладачів, створення філій закладів освіти за кордоном. Серед цих форм саме студентська мобільність залишається наймасовішим і найвпливовішим явищем.

Міжнародна студентська мобільність стала не лише академічним, а й політичним, економічним і соціальним інструментом. У сучасній практиці виокремлюють чотири основні стратегічні підходи:

1. *Підхід взаєморозуміння (Mutual understanding)* — спрямований на розвиток культурного й академічного обміну (приклад: програма ERASMUS).

2. *Підхід кваліфікованої міграції (Skilled migration)* — орієнтований на залучення талановитих студентів до ринку праці приймаючої країни (Німеччина, Канада, Франція).

Харитоновна О. І., Галупова Л. І. Академічна доброчесність як чинник формування іміджу закладу вищої освіти	338
Цехан Д. М. Трансформація підготовки правоохоронців у контексті становлення проактивних моделей правоохоронної діяльності	341
Чанишева А. Р. Щодо розвитку співпраці між Україною та Великою Британією у сфері вищої освіти та наукових досліджень	344
Чанишева Г. І. Щодо здобуття дуальної освіти та укладення студентського трудоного договору	348
Шишацька Ю. О. Інтернаціоналізація добробуту у вищій освіті: впровадження британських моделей підтримки в Україні	351
Яковлев Д. В., Гранін Д. В. Інституціоналізація політичної науки в Україні: інтернаціоналізація та інноваційність	356
Ярова Л. В. Інновації у соціальній взаємодії в цифрову епоху: онлайн-лобізм	360
Бааджи Н. П., Кирилюк А. В. Академічна доброчесність в умовах розвитку штучного інтелекту	363
Бакутін А. О. Міжнародний підхід до авторського права на хореографічні твори та його інтеграція у навчальні програми українських юридичних університетів	367
Бєлогутова О. О. Міжнародна студентська мобільність як стратегія інтернаціоналізації та виклик для системи вищої освіти України	372
Бойко В. Д. Організація навчального кіберполігону на незалежних системах віртуалізації	376